

Yasal Düzenlemelerin İzinde Radyolojide Uzmanlık Eğitiminin Tarihsel Gelişimi: Sistematik Derleme

The Historical Development of Speciality Training in Radiology in the Context of Legal Regulations: Systematic Review

Öğuz DİCLE^a

^aDokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyoloji AD, İzmir, Türkiye

ÖZET Bu derleme ülkemizdeki radyolojik uzmanlık eğitiminin, cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte şekillenişini, bu konuda yapılmış yasal düzenlemeler ışığında ele alınmaktadır. Bu süreçte konu ile ilgili çıkarılmış 1 kanun, 7 tüzük ve 2 yönetmelik ile bu mevzuatta farklı zamanlarda yapılan çok sayıda değişiklik gözden geçirilmiş ve uzmanlık eğitiminin gelişimi değerlendirilmiştir. Yasal düzenlemelerle yapılan güncellemelerin, alanın gelişen gereksinimlerine uygun olduğu, dünyadaki gelişimine oldukça paralel bir seyirle hareket ettiği gözlenmiştir. Yasal düzenlemelerin başlangıçta, uzmanlık eğitime başlama, uzmanlık eğitim süresi ve uzmanlığı edinme süreçleri ile sınırlı olmasına karşın ilerleyen yıllarda eğitim programlarının içeriği, programların denetlenmesi, ölçme ve değerlendirme usulleri gibi ayrıntılara indiği de görülmektedir. Radyasyon onkolojisi ve nükleer tıp bilim dallarının radyoloji içerisinden ayrılma süreçleri de tarihsel bağlamda ele alınmaktadır. Uzmanlık eğitiminde yıllar içerisinde elde edilenler yanı sıra halen eksik sayılabilecek unsurlara da yazıda yer verilmiştir. Eğitim kurumlarına her yıl için açılacak uzmanlık öğrencisi kontenjanlarının bilimsel kurullarla belirlenmesi, eğitim programlarında uygun sürelerle rotasyonların gerçekleşmesi için yaptırımlar konulması, eğitimcilerin ve uzmanlık öğrencilerinin akademik gelişimlerini destekleyici fonların oluşturulması, hizmet, eğitim ve araştırmalar için ayrılması gereken zaman dilimlerinin tanımlanması, yıllar içerisinde yüksek standartlara ulaşan yeterlilik sınavlarının uzmanlık eğitime entegre edilmesi, bu belgeyi hedefleyici ve teşvik edici kuralların getirilmesi ileride yapılacak yeni düzenlemelerde yer alması beklenen konular olarak ifade edilmiştir.

ABSTRACT This review examines the formation of radiology residency training in our country, shaped alongside the establishment of the republic, in light of the legal regulations enacted on this matter. During this process, 1 law, 7 regulations, and 2 directives related to the subject, along with numerous amendments made to these over time, have been reviewed, and the development of residency training has been evaluated. It has been observed that the updates introduced through legal regulations align with the evolving needs of the field and closely parallel global advancements. While the initial regulations were limited to aspects such as starting residency training, the duration of residency, and the process of obtaining specialization, it is noted that, over the years, they expanded to cover details such as the content of training programs, the supervision of these programs, and methods for assessment and evaluation. The historical processes of radiation oncology and nuclear medicine becoming distinct disciplines from radiology are also discussed. In addition to highlighting the achievements in residency training over the years, the article also addresses aspects that may still be considered lacking. Issues expected to be addressed in future regulations include determining annual residency quotas for training institutions based on scientific criteria, enforcing measures to ensure appropriate rotations within training programs, establishing funds to support the academic development of educators and residents, defining time allocations necessary for service, education, and research, integrating qualification exams that have achieved high standards over the years into residency training, and introducing rules aimed at guiding and encouraging these objectives.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet tarihi; radyoloji; uzmanlık eğitimi; yasal düzenlemeler

Keywords: The history of the republic; radiology; speciality training; legal regulations

KAYNAK GÖSTERMEK İÇİN:

Dicle O. Yasal düzenlemelerin izinde radyolojide uzmanlık eğitiminin tarihsel gelişimi: Sistematik derleme. Türkiye Klinikleri J Med Ethics. 2025;33(2):86-92.

Correspondence: Öğuz DİCLE

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyoloji AD, İzmir, Türkiye

E-mail: odicle59@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics, Law and History.

Received: 23 Jan 2025

Accepted: 08 May 2025

Available online: 26 May 2025

2146-8982 / Copyright © 2025 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Radyoloji 1895 yılında X-ışınlarının bulunuşu sonrası tıbbi alanda kendine yer bulan bir bilim dalıdır. Pek çok alana göre yeni sayılabilecek bir geçmişe sahiptir. Ancak günümüzde kazandığı önem açısından tıbbın vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiş durumdadır. Ülkemizde X-ışınlarının tıbbi girişi oldukça hızlı bir şekilde gerçekleşmiş, henüz XX. yüzyıl başlamadan, önce savaş alanlarında, sonrasında rutin tanı ve tedavide kullanılmaya başlanmıştır.^{1,2}

Cumhuriyet öncesinde radyoloji eğitime ait uygulamalar oldukça sınırlıdır. Radyologların bir bölümünün eğitimlerini başta Viyana olmak üzere Batı ülkelerinde aldıkları görülmektedir. Dönemin en önemli tıp eğitimi kurumu olan Mektep-i Tıbbiye'si ve 1900 yılında kurulmuş olan Darülfünun adı verilen İstanbul Üniversitesi bünyesinde radyoloji eğitimine dersler düzeyinde yer verildiği, eğitimin daha çok pratiğe dayalı olarak yürütüldüğü söylenebilir. Bu dönemde eğitim kaynakları ağırlıklı olarak Fransızca olup, çok az sayıda Türkçe kaynağa da rastlanabiliyordu.

Cumhuriyetle birlikte birçok alanda olduğu gibi yeni kurumlar, bakanlıklar oluşturulmuş ve yasal düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır. Sağlık alanını düzenleyen en temel yasa 1928'de çıkarılmıştır.³ Bu yasa ile sağlık alanında genel bir çerçeve çizilmiş ve ilgili tüzük ve yönetmeliklerin önü açılmıştır. "Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun" adını taşıyan ve sağlık çalışanlarının yetki ve sorumluluklarını tanımlayan bu yasa ile "Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde tababet icra ve her hangi surette olursa olsun hasta tedavi edebilmek için Türkiye Darülfünunu Tıp Fakültesinden diploma sahibi olmak ve Türk olmak" şartı getirilmiştir. Dönemin sağlık bakanlığı, Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekili olarak tanımlanıyordu ve bakan olarak Dr. Refik (Saydam) görevde bulunuyordu.

Bu yasanın Ek-2 maddesinde, dönemin tek üniversitesi olan İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinin 3. dahili hastalıkları, 1. harici hastalıkları, göz hastalıkları, kulak, boğaz, burun hastalıkları, kadın ve doğum hastalıkları klinikleri yanı sıra radyoloji laboratuvarında, "ders vermek ve mensup oldukları hastanelerde hasta tedavi etmek ve poliklinik yapmak ve dışarıda serbest doktorluk etmemek, hususi hastane-

lerde çalışmamak ve hizmet müddetleri 5 seneyi geçmemek şartı ile 6 ecnebi müderris tabip getirileceği" ifade edilmiştir.

Ülkemizde uzmanlık alanını düzenleyen tüzüklerden ilki 1928 yasasını izleyen yılda, 29 Haziran 1929'da yayınlandı.⁴ Bu tüzükte uzmanlık alanları 3 gruba ayrılmıştır. Bunlar; 1) Seririyat ihtisasları, 2) Laboratuvar ihtisasları, 3) Hıfzıssıhha ihtisası idi. Radyoloji, laboratuvar uzmanlık alanları arasında listelenen 6 daldan biri oldu. Tüzüğe göre "gerek hastane ve gerek laboratuvarlarda daimî asistan olarak kalan tabipler ile tabip diploması almazdan evvel Türk Tıp Fakültesinde intern olarak çalışanların" 1,5 sene sonra sınava girerek uzman olabilmelerine olanak tanınıyordu. Tüzük sonrası eğitime başlayanların, eğitimleri sonunda uzman olabilmek için bir sınava girecekleri de belirtilmekte idi. Sınavlar, Tıp fakültesinde 1'i adayın eğitim aldığı bölümün öğretim üyesi, diğer 2'si fakülte kurulunca belirlenecek farklı dallardan öğretim üyelerinden oluşacak jüriler tarafından yapılacak idi.

Tüzüğe göre alanlarında 5 yıldan fazla sürelerle faaliyet gösterenlerin 1 yıl içinde başvurmaları halinde yapılacak bir sınav ve değerlendirme ile uzman sayılabilmeleri de mümkündü. Bu tüzükte, 1933, 1942 ve 1944 yıllarında yapılan değişikliklerle yeni düzenlemeler yapıldı. Ek düzenlemeler ağırlıklı olarak deneyime bağlı uzmanlık diploması alabilmek üzere başvuru olanağının yenilenmesine yönelik oldu.

24 Temmuz 1947 tarihinde dönemin sağlık bakanlığını Behçet Uz'un yaptığı Recep Peker hükümeti yeni bir tüzük yayınladı.⁵ Bu tüzükte klinik ve laboratuvar dallardan oluşan uzmanlık alanları tek bir listede toplandı. Radyoloji bu listeye giren 22 alandan 18.si olarak yerini aldı. Bu tüzükle birlikte radyolojide uzmanlık süresi 2 yıla çıkarıldı. Yeni tüzük hükümlerinden biri de asistanların 6 ayda bir değerlendirilmesi ve üst üste 2 kez başarısız not alanların görevine son verilebileceği düzenlemesi idi. Tüzük ile gelen bir yenilik de, asistanların uzmanlık sınavı öncesinde bir bitirme tezi yapma yükümlülükleriydi. Tüzük tek tip uzmanlık belgesi düzenlemesini de getirdi ve belgelerde radyologlar için bir laboratuvarı başlı başına yönetebilir ibaresi konulması kurala bağlandı.

20 Ocak 1956 yılında Adnan Menderes hükümeti yeni bir tüzük hazırlayarak yaşama geçirdi.⁶ Bu dönemde Sağlık bakanlığı, “Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâleti” olarak isimlendiriliyordu ve bakanlıkta Dr. Nafiz Körez bulunuyordu. Tüzük, “Tababet İhtisas Nizamnamesi” adıyla yayınlandı. Bu tüzükle birlikte tanımlanan uzmanlık alanı sayısı 37’ye yükselmişti. Uzmanlık alanlarını iç hastalıkları ve cerrahi dallar olarak 2’ye ayıran tüzükle birlikte radyoloji ve radyoterapi alanı ilk kez birbirinden ayrıldı. Radyoloji asistanlık süresi 2 yıl olarak kalır iken, radyoterapi için 3 yıllık bir eğitim süresi öngörüldü. Bu tüzük aylıksız asistan kavramını da ilk kez tüzükle birlikte tanımlamış oldu. Yılda 2 kez olmak üzere merkezi asistanlığa giriş sınavlarının yapılması ve yabancı dil sınavında başarılı olma koşulları da bu tüzük ile birlikte uygulamaya girmiş oldu.

Bir sonraki tüzük değişikliği 1960 askeri darbesi sonrası kurulan hükümet tarafından yapıldı.⁷ Cemal Gürsel hükümetinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Prof. Dr. Salih Ragıp Üner idi. “Tababet İhtisas Tüzüğü” adıyla 14 Haziran 1961 tarihinde çıkarılan yeni tüzük tababet veya onunla ilgili üniversite sonrası eğitimini, A) Tıp ve Şirürji Alanında İhtisaslar, B) Yardımcı ve Temel Tıp Bilimi Dallarında İhtisaslar olarak 2’ye ayırmış idi. Tüzüğe göre Tıp ve Şirürji Alanındaki İhtisaslar 3 aşamalı olarak yapılabilecekti. Bu aşamalar, grup ihtisası aşaması, tıp ve cerrahinin ihtisas aşaması ve ileri ihtisas aşaması olarak kademelendirilmişti. Buna göre iç hastalıkları, cerrahi ya da genel sağlık gruplarında en az 2 yıllık eğitim alanlar diğer aşamalarla devam edebileceklerdi. Bu aşamaları hak edebilmek için ön koşullar tablolar halinde verilmekte idi. Buna göre, ilk aşamadaki her 3 grupta, en az 2 yıl eğitim alabilenler özel ihtisas olarak tanımlanan radyoloji ile devam edebilecekler ve en az 2 yıl daha eğitim aldıklarında radyoloji uzmanlık diploması elde edebileceklerdi. İleri ihtisas olarak adlandırılan radyoterapi uzmanı olmak için ise radyoloji diploması üzerine ek 2 yıllık bir eğitim almak gerekiyordu. Tüzükte genel sağlık grubunda 2 yıllık sürenin 8’er ayını iç hastalıkları ile genel şirürji ve 4 ayını da tahsisen doğum kliniğinde geçirilmesi şartı bulunuyordu. Geri kalan 4 aylık devre için devam edilecek yerler asistanlar tarafından seçilebilecekti.

1961 tüzüğü sadece 1 yıl yürürlükte kalabildi. 6 Eylül 1962 tarihinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığını Dr. Yusuf Azizoğlu’nun yaptığı İsmet İnönü Hükümeti yeni bir tüzük yayınladı.⁸ Tababet Uzmanlık Tüzüğü adını taşıyan yeni düzenlemede uzmanlık dalları A) Klinik tababet uzmanlıkları; B) Koruyucu tababet uzmanlıkları; C) Laboratuvar uzmanlıkları; D) Akademik uzmanlıklar olarak 4 grupta toplandı. Radyoloji C grubunda listelenirken yeni bir isimle tanımlanmıştı. Bu isim “radyodiagnostik” idi ve radyodiagnostik uzmanlık eğitim süresi 3 yıla çıkarıldı. Radyoterapi asistanlığı için radyodiagnostikte 6 ay, radyodiyagnostik asistanlığı için radyoterapide 6 ay rotasyon öngörüldü. Bu tüzükteki bir yenilik de uzmanlık sınavına getirilen 60 not barajı oldu.

5 Nisan 1973 tarihinde uzmanlık tüzüğü bir kez daha yenilendi.⁹ Yeniliği sağlık bakanlığını Dr. Kemal Demir’in yaptığı Ferit Melen hükümeti gerçekleştirdi. İlk kez “asistan”ın ne olduğuna ait tanımın yapıldığı bu tüzükte radyodiagnostik ile radyoterapi bir kez daha bir araya getirildi. Radyoloji uzmanlığı adı altındaki uzmanlık eğitim süresi 4 yıl olarak belirlendi ve bu sürenin 24 ayının radyodiagnostik, 24 ayının radyoterapi eğitim olarak düzenlenmesi ön görüldü. Bu tüzük aynı zamanda nükleer tıbbın ayrı bir uzmanlık alanı olarak tanımladığı tüzük oldu. Nükleer tıpta uzmanlık eğitim süresi 3 yıl olarak belirlendi. Bu sürenin 6 ayı iç hastalıklarında, 3 ayı bakteriyoloji ve enfeksiyon hastalıklarında, 3 ayı biyokimyada, 3 ayı patolojik anatomide, 3 ayı radyolojide rotasyonlar şeklinde planlandı. Tüzükte asistan sınavı ile ilgili yeni ayrıntılar yer alıyordu. Buna göre asistanlık sınavları yabancı dil ve meslek grubundan olmak üzere 2 bölümden oluşuyordu. Önce yabancı dil sınavı yapılacak, başaramayanlar meslek grubundan sınava giremeyeceklerdi. Meslek grubu sınavı yabancı dil sınavından sonra en geç 1 hafta içinde yapılacak, yabancı dil sınavı İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, Rusça ve İspanyolcadan yapılacaktı. Devlet yabancı dil sınavını vermiş olanların yabancı dil sınavına girmeleri gerekmeyecekti. Sınavlarda başarılı sayılmak için meslek bilgisinden 100 puan üzerinden en az 60 puan; yabancı dil için de 100 puan üzerinden, en az 50 puan almak gerekecekti. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit edilen mahrumiyet yerlerinde ça-

lıymış olanlara meslek grubu sınavı puanlarına her ay için 1 puan eklenmesi de maddeler arasında yer aldı. Bu tüzükle gelen yeniliklerden biri de Tıpta Uzmanlık Kurulu oldu.

22 Mayıs 1974 tarihinde Uzmanlık Tüzüğüne ek bir yönetmelik yayınlandı.¹⁰ Bir ilk olarak yaşama giren yönetmelik herhangi bir tıp dalında uzman olacakların aynı kural ve koşullarda yetiştirmelerini sağlamak üzere Tababet Uzmanlık Kurulunun kuruluş ve çalışma şekli; asistan yetiştirmeye yetkili kılınacak sağlık kurum ve birimlerinin nitelikleri, asistan yetiştirmeye yetkili kılınacak uzmanların nitelikleri, asistan eğitim plan ve programlarının esasları, asistanlık giriş sınav sorularının hazırlanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi, uzmanlık sınav jürilerinin oluşum esasları, uzmanlık sınav şekli ve değerlendirilmesi ve bunlarla ilgili diğer hususları düzenlemekteydi. Yönetmelik Sağlık Bakanlığını Dr. Selahattin Cizrelioğlu'nun yaptığı Başbakan Bülent Ecevit Hükümeti tarafından hazırlanmıştı. Yönetmelik birimlerde bulunacak asistan sayılarını da belirlemişti ve radyoloji için bu sayı 6 asistan idi. Yönetmelik sınavlarda oluşturulacak jürilerde ana dalla ilgili diğer dalları da listelemişti. Yönetmeliğin radyoloji için belirlediği ilgili dallar genel şirürji, iç hastalıkları, fizik tedavi ve rehabilitasyon ve nükleer tıp oldu.

23 Kasım 1983 tarihinde, 1973 tüzüğünde birçok değişikliğe gidildi.¹¹ Bu değişiklikte birlikte radyoloji yeniden 2'ye bölündü ve radyodiagnostik ve radyoterapi uzmanlık alanları yeniden ayrılmış oldu. Her iki alan için de uzmanlık süreleri 3'er yıl olarak belirlendi. Radyoloji uzmanlık eğitimine 3 ayı radyasyon onkolojisi, 3 ayı iç hastalıkları, 3 ayı nükleer tıpta olmak üzere 9 aylık zorunlu rotasyon konuldu.

1986 yılında tüzüğe eklenen bir madde gereğince ÖSYM tarafından merkezi Tıpta Uzmanlık Sınavlarının başlatılmasına karar verildi.¹²

19 Haziran 2002 tarihinde yeni bir tüzük uygulamaya girdi.¹³ Tüzükle birlikte radyolojide uzmanlık eğitim süresi 5 yıla çıkarılmış oldu. Bir başka yenilik de radyoloji anabilim dalı altında 3 yeni yan dal tanımlanmış olması idi. Bu yan dallar, her biri 2 yıl süreye sahip nöroradyoloji, girişimsel radyoloji ve çocuk radyolojisi oldu. 2002 tüzüğü farklı nedenlerle

çok sayıda davaya konu oldu ve birçok maddesi Danıştay tarafından iptal edildi. Bu süreçte uzun süre mevzuat boşlukları ve karmaşası da yaşandı.

18 Temmuz 2009'da çıkarılan bir yönetmelik ile uzmanlık eğitim süreleri ve yan dal düzenlemelerinde bir kez daha değişiklikler gerçekleşti.¹⁴ Radyoloji eğitimi bu yönetmelik gereği yeniden 4 yıla döndü. Yan dallar arasında sadece çocuk radyolojisinin yan dal olarak geçerliliği ilan edildi. Bu yönetmeliğin geçici 10. maddesi "yan dallarda bağlı ana dalda uzman olduktan sonra ve bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce o yan dal alanında yurt içinde veya yurt dışında en az 2 yılı eğitim kurumlarında olmak üzere 5 yıl süreyle araştırma, uygulama ve inceleme yapmış bulunanlar, yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemeler ile aldıkları eğitime ait belgelerini ve bu alanda yurt içi ve yurt dışında yayımlanmış bilimsel yayınlarını ibraz ederek, bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içerisinde uzmanlık belgesi almak için bakanlığa başvurulabileceğini" düzenlemişti. Başvurular kurul tarafından 1. fıkra da belirtilen başvuru süresinin bitiminden itibaren 6 ay içerisinde değerlendirilecek ve çalışmaları yeterli görülenlerin uzmanlık belgeleri bakanlıkça düzenlenerek uzmanlıkları tescil edilecekti. İlerleyen aylarda bu uygulama ile birçok uzman, çocuk radyolojisi yan dal uzmanlık diplomasını almış oldu.

26 Nisan 2011 tarihinde yapılan bir kanun değişikliği 1219 sayılı kanuna eklenen bir madde ile uzmanlık eğitim süreleri yeniden değiştirildi.¹⁵ Kanuna eklenen madde ile eğitim sürelerinin, Sağlık Bakanlığınca, Tıpta Uzmanlık Kurulunun kararı üzerine 1/3 oranına kadar artırılabilmesi de hükme bağlandı. Uzmanlık dallarının eğitim müfredatları ve bu müfredatlara göre uzmanlık dallarının temel uygulama alanları ile görev ve yetkilerinin çerçevesinin Tıpta Uzmanlık Kurulunca belirleneceği de yasa maddesi haline gelmiş oldu. Yasa değişikliğinin ortaya çıkardığı en önemli değişiklik radyoloji eğitimi için belirlenen sürenin 4 yıla düşürülmesi oldu.

26 Nisan 2014 tarihinde yeni bir yönetmelik çıkarıldı.¹⁶ Bu yönetmelik tıpta uzmanlık kurulu başta olmak üzere, eğitim kurumlarındaki programların ne şekilde yürütüleceği, programların nasıl denetleneceği, uzmanlık eğitiminin bütün süreçlerine işlemler

ve eğitimin değerlendirilmesine odaklanmakta idi. Uzmanlık öğrencilerinin merkezi bir bilgi sistemi ile değerlendirileceği ve bunun 3 yıl içerisinde gerçekleştirileceği bilgisi yönetmelikte yer aldı. Yönetmelikte radyoloji alanına özgü bir düzenleme bulunmuyordu.

Tıpta Uzmanlık Kurulu 1219 sayılı kanunun Ek-1 sayılı çizelgesinde 4 yıl olarak belirlenmiş olan radyoloji uzmanlık eğitim süresini 01.04.2017 tarihinde yürürlüğe giren 729 nolu kararı ile 5 yıla çıkardı.¹⁷ Kurulun 729 nolu kararında “Radyoloji uzmanlık dalındaki bilimsel ilerleme, gelişme ve değişimler de göz önünde bulundurularak 1219 sayılı Kanunun Ek-1 sayılı çizelgesinde 4 yıl olarak belirlenmiş olan eğitim süresinin 5 yıl olacak şekilde artırılmasına, bu kararın yürürlük tarihi (01 Nisan 2017) öncesinde eğitimlerine başlamış olan uzmanlık öğrencileri için eğitim süresinin 4 yıl olarak uygulanmaya devam etmesine; bu uzmanlık öğrencilerinden bu karara göre eğitim sürelerini 5 yıl olarak yeniden yapılandırılmasını isteyenlerin talep etmeleri halinde eğitim kurumlarının bu yönde düzenleme yapmasına; Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma ve Standart Belirleme Sistemi çerçevesinde Radyoloji Komisyonunca hazırlanan 5 yıllık eğitim süresine göre düzenlenmiş Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı ve Standardı, rotasyonları içerecek ve 82 nolu rotasyonlar hakkındaki kurul kararının ilgili bölümlerini de-

ğiştirecek şekilde yayınlanmak üzere ekteki şekilde kabul edilmesine; 01 Nisan 2016 tarihinden itibaren 4 yıllık süreye göre kabul edilmiş olan Radyoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı ve Standardının yürürlükten kaldırılmasına; karar verilmiştir.” denildi.

Tarihsel süreçte ülkemizde uzmanlık eğitimi ile ilgili düzenlemelerin güncellenerek geliştirildiği görülmektedir (Tablo 1). Uzmanlık eğitimi güncel gereksinimler doğrultusunda yasal düzenlemeler ile ele alınmış, uzmanlık süreleri başta olmak üzere günün gereksinimlerine göre artışlar sağlanmış, bilimsel ve klinik uygulamalar doğrultusunda radyoterapi ve nükleer tıptan ayrılmıştır. Radyoloji uzmanlık eğitiminin dünya radyolojisi ile etkileşimi ayrı bir yazı konusu olmakla birlikte konumuz bağlamında bir değerlendirme yapmak gerekir ise, Türk Radyoloji Derneğinin 1924 yılındaki kuruluşu dikkate alındığında Türk Radyolojisinin çok erken bir dönemde mesleki bilince sahip olduğu görülmektedir.¹⁸ Ülkemizde birçok tıbbi uzmanlık alanıyla karşılaştırıldığında öncü konumunda olan derneğin kurucuları arasında akademisyenlerin bulunmasında bu bilincin rolü olduğu düşünülebilir. Radyoterapi ve nükleer tıp alanlarının birleşip ayrılma süreçleri de dünyadaki gelişmelerle paralellik oluşturmaktadır. Genel olarak bakıldığında, eğitimin standartlarının belirlenmesi, eğitim kurumlarının ve bireylerin yeterlilik

TABLO 1: Radyoloji Uzmanlık Alanı ve Eğitiminde Yasal Düzenlemeler

Yıl	Resmi Gazete		Türü	Adı	Uzmanlık	
	tarih	sayı			Alan ismi	eğitim süresi (yıl)
1928	11 Nisan 1928	863	Kanun	Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun		
1929	29 Haziran 1929	1228	Tüzük	Tababet ve İhtisas vesikaları hakkında nizamname	Radyoloji	1,5
1947	24 Temmuz 1947	6680	Tüzük	Tababet Uzmanlık Belgeleri hakkında Tüzük	Radyoloji	2
1956	20 Ocak 1956	9212	Tüzük	Tababet İhtisas Nizamnamesi	Radyoloji	2
1961	14 Haziran 1961	10808	Tüzük	Tababet İhtisas Tüzüğü	Radyoloji	2
1962	6 Eylül 1962	11119	Tüzük	Tababet Uzmanlık Tüzüğü	Radyodiagnostik	3
1973	5 Nisan 1973	14511	Tüzük	Tababet Uzmanlık Tüzüğü	Radyoloji	2+2
1974	22 Mayıs 1974	14893	Yönetmelik	Tababet Uzmanlık Yönetmeliği		
1983	21 Kasım 1983	18230	Tüzük	Tababet Uzmanlık Yönetmeliğinde değişiklik	Radyodiagnostik	3
2002	19 Haziran 2002	24790	Tüzük	Tıpta Uzmanlık Tüzüğü	Radyoloji	5
2009	18 Temmuz 2009	27292	Yönetmelik	Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği	Radyoloji	4
2011	26 Nisan 2011	27916	Kanun	1219 sayılı kanunda değişiklik	Radyoloji	4
2014	26 Nisan 2014	28983	Yönetmelik	Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği	Radyoloji	4
2021	1 Nisan 2017	-	Karar	Tıpta Uzmanlık Kurulu 729 nolu Kararı	Radyoloji	5

açısından değerlendirilmesi gibi bazı alanlarda, dünyadaki iyi uygulamaların başlatıldığı Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile karşılaştırıldığında yasal düzenlemelerde oldukça geç kalındığı söylenebilir. Örneğin board sınavı adı verilen radyolojide yeterlilik sınavları ABD’de ilk olarak 1934 yılında başlatılmış iken bu süreç ülkemizde 2002 yılında kurumsallaşmıştır.¹⁹ Günümüzde uzmanlık süresi Avrupa Radyoloji Derneğinin önerdiği 5 yıllık süre ile uyumludur.²⁰ Yıllar içinde yapılan düzenlemeler ile radyoloji eğitimi, eğitim programları, eğitimin değerlendirilmesi, kurum standartları, eğitici standartları gibi ayrıntılarda oldukça çağdaş bir seviyeye getirilmiştir. Yan dallar konusunda ise önceliği taşımamasına karşı sadece pediatrik radyolojide bir yan dal olması dünya geneli ile uyumsuzluk göstermektedir.

Alanımızın yasal düzenlemeler kapsamında güncellenmesi gerekli diğer sorunları ise şöyle sıralanabilir. Eğitim kurumlarına her yıl için açılacak uzmanlık öğrencisi kontenjanlarının bilimsel kuralarla belirlenmesi ve sürecin şeffaflıkla yürütülmesi gereklidir. Bu yönde düzenlemeler yapılmalıdır. Eğitim programlarında uygun sürelerle rotasyonların gerçekleşmesi için yaptırımlar konulmalıdır. Eğiticilerin ve uzmanlık öğrencilerinin akademik gelişimlerini destekleyici fonların oluşturulması gereklidir. Özellikle bilimsel toplantılara katılım açısından kişileri sponsor arayışına yöneltmeyecek çözümler bulunarak bunların yasal güvence altına alınması uygun olacaktır. Eğitimi engelleyen unsurlardan biri olan hizmet yükünün dengelenmesi de önemlidir. Bunun için hizmet-eğitim ve araştırmalar için ayrılması gereken zaman dilimleri oluşturulabilir. Yıllar içeri-

sinde yüksek standartlara ulaşan yeterlilik sınavlarının uzmanlık eğitimine entegre edilmesi, bu belgeyi hedefleyici ve teşvik edici kuralların getirilmesi uygun olacaktır. Yüksek teknolojiyle ilişkisi nedeniyle sürekli ve radikal değişikliklerin yaşandığı radyoloji alanında eğitime ilişkin düzenlemelerin hızla ve zamanında yapılması önemlidir. Alanı yakından ilgilendiren teleradyoloji ve yapay zekâ uygulamaları örneğinde olduğu gibi bu yeniliklere ait eğitim program düzenlemelerinin, yasal uygulamaların ve eğitici eğitiminin özenle ele alınması gerekmektedir. Elbette tüm düzenlemelerin, demokratik ülkelerde olması gereken şekilde, konuyla ilgili tüm paydaşların görüş ve önerileri doğrultusunda ve uluslararası standartlara göre yapılması ve yazılı düzenlemelerin yaşama tam olarak geçirilebilmesi de gereklidir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Bu çalışma tamamen yazarın kendi eseri olup başka hiçbir yazar katkısı alınmamıştır.

KAYNAKLAR

1. Kuter S. Türkiye'de radyoloji biliminin kuruluş tarihi. *Turkish Onkoloji Dergisi*. 2011;26(1):1-74. [\[Link\]](#)
2. Ulman YI, Livadas G, Yildirim N. The pioneering steps of radiology in Turkey (1896-1923). *Eur J Radiol*. 2005;55(3):306-10. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
3. Resmî Gazete (14.4.1928/ 863) sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun; 1928. p.1.
4. Resmî Gazete (29.6.1929/1228, Karar no: 8034) Tababet ve İhtisas vesikaları hakkında nizamname; 1929.
5. Resmî Gazete (09.08.1947, Sayı: 6680) 6177 Sayılı Tababet Uzmanlık Belgeleri hakkında Tüzük; 1947.
6. Resmî Gazete (20.01.1956/9212, Karar no: 6379) Tababet İhtisas Nizamnamesi; 1956.
7. Resmî Gazete (14.06.1961, Sayı: 10828) 5/1276 sayılı Tababet İhtisas Tüzüğü; 1961.
8. Resmî Gazete (06.09.1962, Sayı: 11119) 6/821 sayılı Tababet Uzmanlık Tüzüğü; 1962.
9. Resmî Gazete (05.04.1973, Sayı: 14511) 7/6229 sayılı Tababet Uzmanlık Tüzüğü; 1973. p.11.
10. Resmî Gazete (22.05.1974, Sayı: 14893) sayılı Tababet Uzmanlık Yönetmeliği; 1974.
11. Resmî Gazete (23.11.1983, Sayı: 18230) 83/6834 sayılı Tababet Uzmanlık Tüzüğünde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tüzük; 1983. p.2-10.
12. Resmî Gazete (23.08.1986, Sayı: 19200) sayılı Tababet Uzmanlık Yönetmeliğine Bir Ek Madde Eklennesi Hakkında Yönetmelik; 1986.
13. Resmî Gazete (19.06.2002, Sayı: 24790) 2002/4198 Sayılı Tıpta Uzmanlık Tüzüğü; 2002.
14. Resmî Gazete (18.07.2009, Sayı: 27292) sayılı Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği; 2009.
15. Resmî Gazete (26.4.2011/27916, Karar No: KHK/6225) Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun; 2011. [\[Link\]](#)
16. Resmî Gazete (26.04.2014, Sayı: 28983) sayılı Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği; 2014.
17. Sağlık Bakanlığı (27-28.07.2016/72, Karar No: 729) Tıpta Uzmanlık Kurulu 729 nolu Kararı; 2016. [\[Link\]](#)
18. Dicle O. Türk Radyoloji Derneği'ni kimler kurdu? *Türk Radyoloji Derg*. 2017;36:52-5. [\[Crossref\]](#)
19. Linton OW. American Board of Radiology: The first 75 years. 1st ed. Tuscon: American Board of Radiology; 1997.
20. European Society of Radiology [Internet]. European Training Curriculum For Radiology. [Cited: May 29, 2025]. Available from: [\[Link\]](#)